

VITRA – škola čistá ako sklo, alebo niečo o svetle zo Švédska

VITRA je meno švédskej spoločnosti, ktorá prevádzkuje sieť základných škôl vo Švédsku. Vitrum je v latinskom slovníku vykladané ako sklo alebo krištál.

Neviem, ktorý z týchto významov slov viedol zakladateľov tejto školy použiť toto meno, ale myslím, že môžu byť použité obidva. Nová budova tejto školy je situovaná v neďalekom mestečku na okraji Stockholmu, asi dvadsať kilometrov od centra.

Na jeseň som dostal ponuku spolu s niekoľkými mladými svetlárskymi odborníkmi navštíviť centrum firmy FAGERHULT – lighting systems v Stockholme. Mali sme možnosť prehliaďnúť si jej firemné a výstavné priestory. Kancelárie a showroom sú v nenápadnej budove bývalého pivovaru, takmer v centre mesta. Tento pivovar bol založený pred viac ako 200 rokmi a firemné priestory sú citlivo prerobené zo starých výrobných hál. Okrem kancelárií sa tu nachádza aj showroom s rozlohou viac ako 1 000 m². Sú tu vystavené novinky a prierez takmer celej produkcie. Je tu aj kus histórie z viac ako 60ročnej tradície firmy Fagerhult.

Súčasťou návštevy bola aj exkurzia do Základnej školy Vitra na okraji mesta.

Chvíľu nám trvalo, kým sme sa vymotali z hustej premávky v centre Stockholmu, a už sme uhaňali po kvalitnej diaľnici na sever. Husto zastavané centrum sa menilo na typickú švédsku krajinu s bo-

Obr. 1. Základná škola Vitra

Obr. 2. Šatňa, svietidlo Sonatra

rovicovými a brezovými hájkami s množstvom jazier a jazierok.

Asi po dvadsaťminútovej jazde sme zastavili v centre pekného moderného satelitného mestečka. Budova školy nás ihneď upútala typickou a sviežou švédskou modernou architektúrou. Nízke budovy z betónu, dreva a skla nádherne zapadali do krajiny. Keď sme vstupovali do budovy, trocha nás zaskočilo, že sme potrebovali na otvorenie kód. Ale asi aj v tak bezpečnej krajine, akou je Švédsko, je opatrnosť na prvom mieste. A čo sa týka detí, tým viac. Celý areál školy bol navyše monitorovaný kamerami.

Po vstupe do budovy, kde sa už začalo vyučovanie, nás obuli do návlekov na to-

pánky ako v nemocnici. A skutočne bolo prečo. Všetky priestory doslova svietili čistotou. Pociť čistoty ešte zvyšovalo kvalitné a dobre navrhnuté osvetlenie.

Osvetlenie

Na prízemí vo vestibule a v šatniach viseli závesné svietidlá Sonatra v tvare slzy, pripomínajúce šesťdesiate roky. Svietidlá boli osadené žiarivkami 2× 24 W s matným tienidlom z kvalitného nerozbitného plastu pre ochranu proti rozbitiu a poraneniu detí.

Na poschodí v priestoroch jedálne, posluchárne a malého divadla vybavených závesnými kruhovými svietidlami Teres osadenými kruhovými žiarivkami

Obr. 3. Jedáleň, poslucháreň a malé divadlo v jednom, svietidlo Teres

T5, 22 a 40 W nás privítala pani riaditeľka. Povedala nám čo to o škole a požiadala nás, aby sme nefotografovali tváre detí, lebo to švédске zákony nedovoľujú. Sústredili sme sa na interiér a osvetlenie. Všetky priestory sú nasvetlené priamo-nepriamym osvetlením, svietidlami firmy Fagerhult.

Svietidlá so žiarivkami sú vybavené elektronickými predradníkmi s digitálnou automatickou reguláciou osvetlenia. Použitý je systém DALI so senzormi v každej triede.

Vzhľadom na naše predstavy o usporiadaní základnej školy je skutočne Vitra riešená netradične. Je tu veľa otvorených a spoločných priestorov. Triedy sú síce oddelené, ale pôsobia skôr ako klubovne a nie učebne. A skutočne. Deti tých najnižších ročníkov sedia v kruhu a bavia sa, resp. učia sa. Tu skutočne platí škola

hrou. Všadeprítomné počítače, rozmiestnené aj na chodbách, sú však nielen na hry počas prestávky, ale je možné sa cez ne napojiť na internet alebo si po obede urobiť domácu úlohu.

Spoločné priestory sú osvetlené sériou svietidiel Ten v celej škále závesných, nástenných a stojanových svietidiel. Tieto svietidlá svojim priamo-nepriamym svetlom ideálne osvetľujú priestory, kde sú oddychové kúty so sedačkami, ale aj stoly s počítačmi, ktoré používajú všetci žiaci. A o tom sme sa presvedčili aj my cez prestávku.

vlastne zapívalo akúsi melódiu ako v mobiloch, a žiaci zmizli v triedach. Pozorovali sme cez presklené dvere, ako prebieha ich vyučovanie na tejto krásnej škole.

Triedy a klubovne sú vybavené závesnými kruhovými svietidlami typu Ten Circle 4 × 32 W s automatickou reguláciou intenzity osvetlenia. A prevažne s nepriamym osvetlením. Toto riešenie vytvára veľmi príjemnú, takmer domácu atmosféru s mäkkými kontrastmi. Farba svetla žiariviek bola maximálne 3 000 K.

Obr. 5. Spoločné priestory – počítače pre všetkých, série svietidlo Ten

Deti sa vyhnuli z tried a čulo sa o nás zaujímali, snažili sa komunikovať v angličtine a zistiť, z ktorej krajiny sme. A keď uspokojili svoju zvedavosť, čo asi robia v škole tí páni v oblekoch, vrhli sa na počítače alebo rozprávali o všetkom možnom. O chvíľu zazvonilo, teda

Všetko pôsobí veľmi príjemne a nestresujúco, čo sa odzrkadľovalo i na príjemnom naladení žiakov. A to je tá najlepšia známka za dobré osvetlenie od firmy Fagerhult.

Cestou späť do Stockholmu a späť na Slovensko nám dlho v mysli zostávali myšlienky na krásnu školu Vitra, školu čistú ako sklo.

Foto: Ake Lindman + Fagerhult

Obr. 4. Klubovňa, svietidlo Ten Circle

Ing. Dušan Hořínek,
Fagerhult Lighting Systems

Poznámka:

Firma Fagerhult Lighting Systems otvorila kontaktný a konzultačný kancelár pro Českou republiku a Slovensko v Bratislavě:

Fagerhult Lighting Systems

Štetinova 4

811 06 Bratislava

Slovenská republika

tel.: +421 232 660 276

fax: +421 232 144 145

mobil: +421 903 710 531

e-mail: dusan.horinek@fagerhult.sk

www.fagerhult.sk